

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی

پایان‌نامه جهت اخذ مدرک کارشناسی ارشد مشاوره خانواده

بررسی و مقایسه عملکردهای روان‌شناختی خانواده، سبک‌های دلبستگی و باورهای

غیرمنطقی دختران گریزان از منزل با دختران عادی

**Survey and comparison the family psychological function, attachment styles
and irrational beliefs of runaway girls with ordinal girls**

استاد راهنما

دکتر سید علی کیمیایی

استاد مشاور

دکتر زهره سپهری شاملو

مهدی جمشیدیان

تیر ماه ۹۱

تقدیم بہ:

پدرم و مادرم

آنان کہ ناتوان شدند تا ما بہ توانائی برسیم

مویں شان سپید شد تا ما رو سفید سویم

و عاقبتاً سو تھندتا لرم بحس وجود ما و روسلر را ہمان ہائند

باسکرو پاس از اساتید لرامی ام

دلرسید علی لیمیایی

دلرزهره پهری ساملو

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی و مقایسه عملکرد روان شناختی خانواده، سبک‌های دلبستگی و باورهای غیرمنطقی دختران گریزان از منزل با دختران عادی می‌باشد. برای دستیابی به این هدف نمونه‌ای به حجم ۶۰ نفر از دختران گریزان از منزل شهر مشهد به صورت سرشماری و تعداد ۶۰ نفر از دختران عادی به صورت نمونه‌گیری خوشه‌ای از بین دختران دبیرستانی شهر مشهد انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌های عملکردهای روان شناختی خانواده ایرانی، مقیاس دلبستگی نوجوانان به والدین و همسالان آرمسدن و گرینبرگ و پرسشنامه باورهای غیر منطقی جونز بود.

یافته‌های پژوهش نشان داد که سبک‌های دلبستگی و عملکردهای روان‌شناختی خانواده می‌توانند باورهای غیر منطقی دختران گریزان از منزل را پیش‌بینی نماید. همچنین یافته‌های پژوهش نشان داد که عملکرد روان‌شناختی خانواده و باورهای غیرمنطقی دختران عادی به طور معنی داری بهتر از دختران گریزان می‌باشد و میزان دلبستگی به والدین در بین دختران عادی بیشتر از دختران گریزان می‌باشد. و دلبستگی به همسالان در بین دختران گریزان بیشتر از دختران عادی می‌باشد. از این رو می‌توان نتیجه گرفت که دخترانی که از خانه گریزان هستند، مشکلاتی در زمینه‌ی عملکردهای روان‌شناختی خانواده، باورهای غیر منطقی و سبک‌های دلبستگی به والدینشان دارند. بنابراین دیدگاه‌های نظری عملی مورد بحث قرار خواهند گرفت.

کلید واژه: دختران گریزان از منزل، عملکردهای روان شناختی خانواده، سبک‌های دلبستگی، باورهای غیرمنطقی

فهرست مطالب

۱	فصل ۱: مقدمه
۲	۱-۱- بیان مسئله.....
۵	۲-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق:.....
۶	۳-۱- اهداف و پژوهش:.....
۶	۱-۳-۱- هدف اصلی:.....
۶	۲-۳-۱- اهداف فرعی:.....
۷	۴-۱- سؤالات و فرضیه های تحقیق:.....
۷	۱-۴-۱- فرضیه اصلی:.....
۷	۲-۴-۱- فرضیه های فرعی:.....
۷	۵-۱- تعریف عملیاتی متغیرها:.....
۷	۱-۵-۱- تعریف عملیاتی دختران گریزان از منزل:.....
۸	۲-۵-۱- تعریف عملیاتی سبک های دلبستگی:.....
۸	۳-۵-۱- تعریف عملیاتی عملکرد های روان شناختی خانواده:.....
۸	۴-۵-۱- تعریف عملیاتی باورهای غیر منطقی:.....

فصل ۲: پیشینه پژوهش

۱۰	۱-۲- موضع گیری نظری در خصوص دختران گریزان از منزل.....
۱۰	۲-۲- تعریف گریز.....
۱۰	۱-۲-۲- تعریف دختران گریزان.....
۱۱	۳-۲- علل و عوامل خانه گریزی.....
۱۱	۱-۳-۲- عوامل فردی:.....
۱۱	۱-۳-۲- مسائل مربوط به بلوغ:.....
۱۲	۲-۳-۲- ضعف من:.....
۱۲	۳-۳-۲- اختلال های شخصیتی.....
۱۲	۴-۳-۲- اختلال های روانی.....
۱۳	۲-۳-۲- عوامل خانوادگی.....
۱۴	۳-۳-۲- عوامل اجتماعی.....
۱۴	1-3-3-2 گروه همسالان و وجود دوستان ناسالم:.....
۱۴	۲-۳-۳-۲- فقر.....
۱۵	۳-۳-۳-۲- تاثیر رسانه های گروهی.....
۱۶	۴-۲- انواع گریز.....
۱۶	۱-۴-۲- گریز عکس العملی.....
۱۶	۲-۴-۲- گریز برای راحت زندگی کردن.....
۱۶	۳-۴-۲- گریز به خاطر آینده سازی.....
۱۷	۴-۴-۲- گریز به دلیل بیماری.....
۱۷	۵-۴-۲- گریز عادی.....

- ۱۸ ۵-۲- شیوع گریز
- ۱۹ ۶-۲- انگیزه های فرار
- ۲۰ ۷-۲- رویکردهای نظری گریز
- ۲۱ ۱-۷-۲ دیدگاه روان تحلیلی
- ۲۱ ۲-۷-۲ تئوری بستگی اجتماعی
- ۲۲ ۳-۷-۲ تئوری دلبستگی
- ۲۲ ۴-۷-۲ نظریه کونینگ
- ۲۲ ۵-۷-۲ تئوری رانده شدن
- ۲۳ ۸-۲- پیامدهای گریز از منزل دختران
- ۲۳ ۱-۸-۲ پیامدهای گریز از منزل بر فرد
- ۲۴ ۲-۸-۲ پیامدهای گریز از منزل بر خانواده
- ۲۴ ۳-۸-۲ پیامدهای اجتماعی فرار دختران
- ۲۵ ۱-۳-۸-۲ تهدید بهداشت اخلاقی و روانی جامعه
- ۲۵ ۲-۳-۸-۲ تحمیل هزینه های اجتماعی
- ۲۵ ۳-۳-۸-۲ افزایش نرخ آسیب های اجتماعی
- ۲۶ ۴-۳-۸-۲ قاچاق زنان و دختران
- ۲۶ ۵-۳-۸-۲ روسپی گری
- ۲۷ ۹-۲- موضع گیری های نظری در خصوص عملکردهای روان شناختی خانواده
- ۲۷ ۱-۹-۲ مفهوم خانواده
- ۲۸ ۲-۹-۲ عملکردهای خانواده
- ۲۹ ۱-۲-۹-۲ کارکرد سالم
- ۳۰ ۲-۲-۹-۲ عملکرد ناسالم
- ۳۱ ۳-۹-۲ خانواده کارآمد و نا کارآمد
- ۳۳ ۴-۹-۲ آشفتگی در خانواده
- ۳۳ ۵-۹-۲ الگوهای ارزیابی خانواده
- ۳۴ ۱-۵-۹-۲ مدل مک مستر
- ۳۴ ۲-۵-۹-۲ الگوی فرایند عملکرد خانواده
- ۳۵ ۳-۵-۹-۲ طرح سه محوری
- ۳۶ ۴-۵-۹-۲ الگوی بیورز
- ۳۷ ۵-۵-۹-۲ الگوی حلقوی پیچیده
- ۳۸ ۱۰-۲- موضع گیری های نظری در خصوص باورهای غیر منطقی
- ۳۸ 1-10-2 باورهای ارتباطی
- ۳۸ ۲-۱۰-۲ تعریف باورهای ارتباطی
- ۳۸ ۳-۱۰-۲ انواع باور
- ۳۸ ۱-۳-۱۰-۲ باور منطقی
- ۳۹ ۲-۳-۱۰-۲ باور غیر منطقی
- ۴۰ ۴-۱۰-۲ انواع باورهای غیر منطقی
- ۴۲ ۱۱-۲- نظریه ها

۴۲	۱-۱۱-۲- نظریه روانشناسی فردی آدلر و اشتباهات اساسی.....
۴۳	۲-۱۱-۲- نظریه عقلانی- عاطفی- رفتاری ایس.....
۴۴	۳-۱۱-۲- دیدگاه بک.....
۴۵	۱۲-۲- موضع گیری های نظری در خصوص سبک های دلبستگی.....
۴۵	۱-۱۲-۲- نظریه دلبستگی.....
۴۷	۲-۱۲-۲- تعریف دلبستگی.....
۴۷	۳-۱۲-۲- تفاوت دلبستگی با پیوند و وابستگی.....
۴۸	۴-۱۲-۲- اهمیت نظریه دلبستگی.....
۵۰	۵-۱۲-۲- مفروضه های اساسی نظریه دلبستگی.....
۵۱	۶-۱۲-۲- سبک های دلبستگی.....
۵۱	۷-۱۲-۲- کیفیت دلبستگی در کودکان.....
۵۱	۱-۷-۱۲-۲- دلبستگی ایمن.....
۵۲	۲-۷-۱۲-۲- دلبستگی نایمن اجتنابی.....
۵۲	۳-۷-۱۲-۲- دلبستگی نایمن دو سوگرا.....
۵۲	۴-۷-۱۲-۲- دلبستگی آشفته.....
۵۳	۸-۱۲-۲- سبک های دلبستگی در بزرگسالان.....
۵۳	۱-۸-۱۲-۲- دلبستگی ایمن.....
۵۳	۲-۸-۱۲-۲- دلبستگی دو سوگرا یا مضطرب.....
۵۴	۳-۸-۱۲-۲- دلبستگی اجتنابی.....
۵۴	۹-۱۲-۲- ارتباط نظریه دلبستگی با نظریات دیگر.....
۵۴	۱-۹-۱۲-۲- نظریه روان تحلیل گری.....
۵۵	۲-۹-۱۲-۲- نظریه رفتار گرایی.....
۵۶	۳-۹-۱۲-۲- دیدگاه کردار شناسی.....
۵۷	۱۳-۲- یافته های پژوهشی در خصوص موضوع تحقیق.....
۵۷	۱-۱۳-۲- پژوهش های داخلی.....
۶۱	۲-۱۳-۲- پژوهش های خارجی.....
۶۴	۱۴-۲- جمع بندی.....

فصل ۳: روش تحقیق و جمع آوری دادهها

۶۵	
۶۶	۱-۳- روش پژوهش:.....
۶۶	۲-۳- جامعه آماری، نمونه آماری و شیوه نمونه گیری.....
۶۶	۱-۲-۳- جامعه آماری.....
۶۶	۲-۲-۳- نمونه آماری.....
۶۶	۳-۳- روش نمونه گیری.....
۶۷	۴-۳- ابزار تحقیق.....
۶۷	۱-۴-۳- مقیاس کارکرهای روان شناختی خانواده ایرانی کیمیایی (IFPFS).....
۶۷	۱-۴-۳- روش اجرا و نمره گذاری.....
۶۸	۲-۴-۳- اعتبار و روایی.....
۶۹	۲-۴-۳- مقیاس دلبستگی نوجوانان به والدین و همسالان آرمسدن و گرینبرگ:.....

۷۰۳-۴-۳- مقیاس باورهای غیر منطقی جونز.....
۷۱۳-۴-۳-۱- روش نمره گذاری.....
۷۲۳-۵- روش جمع آوری داده ها.....
۷۲۳-۶- روش تجزیه و تحلیل داده ها.....

فصل ۴: تجزیه و تحلیل دادهها

۷۳	
۷۴۴-۱- مقدمه.....
۷۴۴-۲- اطلاعات جمعیت شناختی دختران گریزان از منزل.....
۷۸۴-۲-۱- متغیرهای جمعیت شناختی دختران عادی.....
۸۰۴-۳- آزمون فرضیههای تحقیق.....
۸۰۴-۳-۱- فرضیه اصلی.....
۸۴۴-۳-۲- فرضیه فرعی اول.....
۸۵۴-۳-۳- فرضیه فرعی دوم.....
۸۶۴-۳-۴- فرضیه فرعی سوم.....
۸۶۴-۳-۵- فرضیه فرعی چهارم.....

فصل ۵: بحث و بررسی نتایج

۸۸	
۸۹۵-۱- بحث و بررسی فرضیات پژوهش.....
۹۶۵-۲- نتیجه گیری نهایی.....
۹۷۵-۳- محدودیت های تحقیق.....
۹۸۵-۴- پیشنهاد های تحقیق.....

Error! Bookmark not defined.

پیوست ها

۹۹منابع.....
پیوست.....

فصل ۱:

مقدمه

۱-۱- بیان مسئله

امروزه گریز از منزل فرزندان به عنوان یک آسیب اجتماعی، باعث ایجاد نگرانی در اکثر جوامع، به خصوص جوامع در حال پیشرفت شده است (فرجاد، ۱۳۸۸). در امریکا تقریباً ۱/۳ میلیون نفر یا ۲ درصد از نوجوانان ۱۸ و زیر ۱۸ سال از خانه می‌گریزند (سالیوان و نوستون^۱، ۲۰۰۰). بر اساس مطالعات شبکه ملی فرار و خدمات جوانان در سه درصد از خانواده‌های آمریکایی سالانه یک نوجوان از خانه فرار می‌کند (گاربارینو، شلنباک و سبس^۲، ۱۹۸۶). در امریکا همچنین از هر ۹ دانش آموز یک نفر سابقه فرار دارند (روهر^۳، ۱۹۹۶). تحقیقات نشان می‌دهد که این معضل در دختران نوجوان شیوع بالاتری دارد. به طوری که ۷۵٪ افرادی که از خانه فرار می‌کنند، دختر هستند (کوهن و مکینزی^۴، ۱۹۹۱). در ایران نیز تعداد نوجوانان فراری به گونه نگران کننده ای در حال افزایش است، به طوری که تعداد دختران فراری در سال ۱۳۷۸، ۲۰ برابر بیشتر از سال ۱۳۶۵ بوده است، و در چهارماهه آخر سال ۱۳۸۰، ۶۱۸۰ نوجوان فراری دستگیر شده‌اند (صمدی راد، ۱۳۸۱). صمدی راد (۱۳۸۱) نیز افزایش ۲۰ درصدی آمار فرار نوجوانان ایرانی در طی حدود ۱۵ سال (از ۷۸ تا ۶۵) را ذکر می‌کند. همچنین قماشچی (۱۳۸۳) اظهار می‌دارد که بر اساس مطالعه صورت گرفته در خصوص این افراد ۷۲٪ افراد فراری در سنین ۱۶ تا ۲۵ سال قرار دارند.

مسئله مهم در این فرایند، این است که یک نوجوان فراری کسی نیست که شب هنگام از خانه پنهانی خارج می‌شود تا دوستانش را همراهی کند، و مجدداً به خانه بازگردد، در فرار، فرد از خانه خارج می‌شود تا دیگر باز نگردد و فرار برای آنان می‌تواند کوتاه و مقطعی یا دائم و مستمر باشد (کانر^۵ به نقل از احدی و کاشانی، ۱۳۸۶). بر اساس بررسی‌های سازمان بهداشت جهانی (W.H.O)، سه عامل اقتصادی، اجتماعی و خانوادگی، نقش اولیه و بسیار مهمی در خانه‌گریزی مخصوصاً در دختران جوامع در حال توسعه دارند از جمله عوامل اقتصادی می‌توان به فقر، مشکلات مالی و عدم وجود درآمد کافی اشاره نمود. همچنین از

1. sullivan&knuston
2. garbarino, Schellenback & sebes
3. Rohr
4. Cohen & Mackenzie
5. conner

جمله عوامل اجتماعی که در گریز دختران از منزل نقش دارند می‌توان به فشار همسالان، اعتیاد، مهاجرت، رسانه‌ها و تبلیغات سوء آن‌ها، اینترنت و به طور کلی وسایل ارتباط جمعی اشاره نمود. از جمله عوامل خانوادگی نیز می‌توان به درگیری‌ها و کشمکش‌های دائمی والدین، طلاق و جدایی والدین، وجود ناپدیری و نامادری، مرگ یکی از اعضای خانواده به ویژه والدین و ازدواج‌های اجباری اشاره نمود. با این حال مطالعات و بررسی‌های اخیر سازمان بهداشت جهانی نشان می‌دهد که بر خلاف تصورات گذشته نقش عوامل روان‌شناختی با اینکه کمتر به آن توجه شده، پیچیده‌تر است، زیرا این عوامل نه تنها زمینه ساز اقدام به گریز از منزل می‌باشند بلکه جزء عوامل تشدیدکننده و افزایش دهنده ریسک گریز از منزل نیز می‌باشند (لطفی، ۱۳۸۹، به نقل از محمدخانی، ۱۳۸۴).

خانواده به عنوان اولین و مهم‌ترین کانون رشد و تربیت نوجوانان نقش مهم و سازنده‌ای در شکل‌گیری و تکامل رفتاری دارد. مطالعات بسیاری نشان می‌دهد نوجوانانی که تجربه‌های کودکی خود را در محیط‌های خانوادگی نامساعد کسب کرده‌اند، نابهنجاری‌های اجتماعی و دگرگونی‌های رفتاری را در دوران رشد بعدی خود نشان داده‌اند (شعاری نژاد، ۱۳۷۷). تحقیقات ارتباط مهمی بین فرار از منزل با اوضاع خانوادگی نوجوان شناسایی کرده‌اند. برای مثال سوءاستفاده‌ی جسمی، سوءاستفاده‌ی جنسی و سوءاستفاده‌ی هیجانی، همگی با فرار از خانه در ارتباط است. علاوه بر این فرار از منزل با خشونت خانوادگی، طرد والدین و عدم نظارت والدین در ارتباط است (سالیوان و نوستون، ۲۰۰۰).

سبک دلبستگی^۱ نیز یکی از مهم‌ترین عوامل موثر در تعاملات بین فردی است، که در دوران کودکی فرد شکل گرفته و با توجه به محیطی که در آن تحول یافته است، در سنین بعدی ادامه می‌یابد (حمیدی، ۱۳۸۷). اینسورث با ابداع آزمایش موقعیت نا آشنا به منزله تجربه نظریه دلبستگی، سه سبک دلبستگی کودک-مادر را شناسایی کرد. این سه سبک عبارتند از: دلبستگی ایمن، دلبستگی ناایمن اجتنابی و دلبستگی ناایمن دو سو گرا (حمیدی به نقل از اینسورث^۲، ۱۳۸۷). کودکان ایمن بیشتر اهل معاشرتند و آزادانه با همسالان خود تعامل دارند. اجتناب‌گرها انزواطلبند و طغیان‌های پرخاشگری بی جهت نشان

^۱. attachment styles

^۲. Ainsworth

می‌دهند، در حالی که دو سو گراها به معلم تمسک می‌جویند و در بازی فعل پذیر ترند (همز، ۱۹۹۳). همچنین نوجوانان گریزان از منزل دارای تجارب زیادی از سوءاستفاده جسمی و جنسی می‌باشند (جانوس و همکاران^۱، ۱۹۹۵). همچنین سوءاستفاده و بدرفتاری به طور پیوسته با دل‌بستگی ناایمن در ارتباط است (هانکین^۲، ۲۰۰۶).

از طرفی باورهای غیرمنطقی^۳ باورهایی هستند که بر روان فرد سلطه دارند و عامل تعیین کننده نحوه تعبیر، تفسیر و معنی دادن به رویدادها و تنظیم کننده کیفیت و کمیت رفتارها و عواطف هستند. باورهای غیرمنطقی حقیقت ندارد و با واقعیت منطبق نیست، باید و حکم برای فرد می‌آورد، تعادل فرد را از بین می‌برد، از ایجاد نظم جلوگیری می‌کند و مانع مواجهه موفقیت آمیز با حوادث تحریک کننده می‌گردد (الیس^۴ به نقل از سلیمی، ۱۳۸۸). افکار غیرمنطقی با واقعیت همگونی ندارند و بر اساس ظن و گمان هستند. فرد واجد تفکر غیر منطقی، حکم‌های از پیش تعیین شده داشته و حالت‌های آشفته از قبیل افسردگی، اضطراب و بی‌تفاوتی دارد. به دلیل این که فکر غیرمنطقی با واقعیت در ارتباط نیست، موجب تعارض شده و مانع برخورد موفقیت آمیز فرد با حوادث و الزام‌های زندگی می‌شود (حیدری و همکاران، ۱۳۸۴). تحقیقات در زمینه دختران گریزان از منزل نشان می‌دهد که در گذشته زندگی آن‌ها موارد زیر قابل تشخیص است: از دست دادن پدر و مادر، در معرض تهدید قرار گرفتن به مدت طولانی، پذیرفته نشدن توسط والدین و تنبیه شدید به وسیله یکی از والدین (سعیدی، ۱۳۷۲). بدین ترتیب شرایط گذشته این افراد نقش بسزایی در فرار آن‌ها داشته است، و مطابق با نظریه شناختی بک این تجربه‌های نامساعد دوران کودکی، به مرور زمان منجر به شکل‌گیری خطاهای فکری می‌شود که تا وقوع یک رویداد تنیدگی زا نهفته باقی می‌ماند. زمانی که یک موقعیت ضربه آمیز، به خصوص موقعیتی که شکست‌ها و بحران‌های زودرس را به خاطر می‌آورد به وقوع بپیوندد، افکار منفی فراگیر بروز می‌کند، که خود را به شکل عزت نفس پایین نشان می‌دهند (بازیاری، ۱۳۸۰). حال با توجه به مبانی نظری و یافته‌های پژوهشی، پژوهشگر حاضر در پی پاسخ به این سؤالات است که آیا

1. Janus & et al

2. Hankin

3. irrational belief

4. Ellis

رابطه‌ای بین عملکردهای روان شناختی خانواده، سبک‌های دلبستگی و باورهای غیرمنطقی دختران گریزان از منزل وجود دارد؟ علاوه بر این آیا این متغیرها بین دختران گریزان از منزل و عادی متفاوت است؟

۱-۲- اهمیت و ضرورت تحقیق:

در سال‌های اخیر حرکت رو به افزایش پدیده خانه گریزی بر نگرانی خانواده‌ها و جوامع افزوده است و پیامدهای منفی آن تأثیر بسیار نامطلوبی را برای خانواده و جامعه ایجاد کرده است که به سختی جبران می‌شود و در بسیاری موارد دیگر نیز قابل جبران نخواهد بود. این پدیده می‌تواند باعث افزایش جرم و جنایت و فحشا و اعتیاد و بسیاری از معضلات اجتماعی دیگر شود و امنیت و سلامت اجتماعی را به مخاطره اندازد (حمیدی، ۱۳۸۵).

شبکه ملی نوجوانان فراری و گریزان از منزل تخمین زده است که سالانه ۱/۳ میلیون نوجوان در امریکا از خانه می‌گریزند و خانه را ترک می‌کنند (شرمن^۱، ۱۹۹۲). نوجوانان فراری و گریزان از منزل در معرض خطرات زیادی از قبیل: انواع آسیب‌ها، سوء استفاده جنسی و جسمی، خودکشی، حمله و تجاوز قرار دارند. هر ساله در جهان تقریباً ۵۰۰۰ نوجوان فراری و گریزان از منزل به خاطر تجاوز، بیماری و خودکشی می‌میرند (شبکه ملی نوجوانان فراری به نقل از کلاین و همکاران، ۲۰۰۰). همچنین تخمین زده شده است که ۱۲۵۰۰۰ تا ۲۰۰۰۰۰ نوجوان گریزان از منزل به خاطر غذا، پول، دارو به سکس برای بقا می‌پردازند (کلاین و همکاران به نقل از هرش^۲، ۲۰۰۰).

در پژوهشی که در ایران بر روی این گروه از دختران انجام گرفته، مشاهده شده است که ۹۹ درصد از دختران گریزان به انحرافات اجتماعی گرایش پیدا می‌کنند و تنها یک درصد از آن‌ها شانس این را دارند که قبل از اینکه دچار انحرافات اجتماعی گردند به خانه و نزد والدینشان بازگردند (محمدخانی، به نقل از لطفی ۱۳۸۹). به دلیل اینکه دختران به عنوان مادران نسل آینده نقش مهمی را در تأثیر گذاری بر رفتار فرزندان خود دارند فرار آن‌ها را نه صرفاً به خاطر ترک خانه یا نوعی عصیان و سرکشی بلکه به عنوان نخستین گام به

¹. Sherman

². Hersch

سوی انحراف و کج‌روی و تأثیری که در سوء رفتارهای بزهکارانه آینده دارد باید مورد توجه قرار بگیرند (معظمی، ۱۳۸۲). در نهایت به خاطر اینکه فرار از خانه به ندرت مشکل جوان را حل می‌کند و غالباً او را نه تنها به خواسته‌اش نمی‌رساند بلکه او را از خواسته‌ها و آرزوهایش دور می‌کند و با توجه به اینکه فساد و تباهی دختران عامل ناپایداری خانواده، یعنی رکن و پایه اساسی اجتماع می‌باشد، از این رو انجام دادن مطالعات علمی در ابعاد گوناگون ما را در یافتن راهی برای پیشگیری از این معضل کمک خواهد کرد که ضرورتی انکار ناپذیر است.

۱-۳- اهداف و پژوهش:

۱-۳-۱- هدف اصلی:

شناسایی و تعیین رابطه بین عملکردهای روان‌شناختی خانواده، سبک‌های دلبستگی و باورهای غیر منطقی در دختران گریزان از منزل

۱-۳-۲- اهداف فرعی:

- اول- مقایسه عملکردهای روان‌شناختی خانواده دختران گریزان از منزل با دختران عادی
- دوم- مقایسه دلبستگی به والدین دختران گریزان از منزل با دختران عادی
- سوم- مقایسه دلبستگی به همسالان دختران گریزان از منزل با دختران عادی
- چهارم- مقایسه باورهای غیر منطقی دختران گریزان از منزل با دختران عادی

۱-۴- سوالات و فرضیه های تحقیق:**۱-۴-۱- فرضیه اصلی:**

اول- پیش بینی باورهای غیر منطقی دختران گریزان از منزل از روی عملکرد روان شناختی خانواده و سبک‌های دلبستگی آن‌ها

۱-۴-۲- فرضیه های فرعی:

اول- بین عملکردهای روان شناختی خانواده دختران گریزان از منزل و دختران عادی تفاوت معنی داری وجود دارد

دوم- بین دلبستگی به والدین در دختران گریزان از منزل با دختران عادی تفاوت معنی داری وجود دارد.

سوم- بین دلبستگی به همسالان در دختران گریزان از منزل با دختران عادی تفاوت معنی داری وجود دارد.

چهارم- بین باورهای غیر منطقی دختران گریزان از منزل و دختران عادی تفاوت معنی داری وجود دارد.

۱-۵- تعریف عملیاتی متغیرها:**۱-۵-۱- تعریف عملیاتی دختران گریزان از منزل:**

در پژوهش حاضر منظور از دختران گریزان از منزل ، دخترانی هستند که در مرکز نگهداری دختران گریزان طوس و قرنطینه شهر مشهد که زیر نظر سازمان بهزیستی است، نگهداری می شوند.

۱-۵-۲- تعریف عملیاتی سبک‌های دلبستگی:

منظور نمره ای است که فرد در آزمون دلبستگی نوجوانان به والدین و همسالان آرمسدن^۱ و گرینبرگ^۲ (IPPA-R) کسب کرده است.

۱-۵-۳- تعریف عملیاتی عملکردهای روان شناختی خانواده:

منظور نمره‌ای است که فرد در آزمون مقیاس عملکردهای روان شناختی خانواده ایرانی کیمیایی (IFPFS) می‌گیرد.

۱-۵-۴- تعریف عملیاتی باورهای غیر منطقی:

منظور نمره ای است که فرد در آزمون باورهای غیر منطقی جونز^۳ می‌گیرد.

¹. Armesden
². Green berg
³. Jones

فصل ۲:

پیشینه پژوهش

۱-۲- موضع گیری نظری در خصوص دختران گریزان از منزل

۲-۲- تعریف گریز

گریز^۱ به معنی ترک ارادی خانه یا محیط نظارت شده است. معمولاً گریز به منظور دوری یا اجتناب از بعضی چیزها یا برای یافتن و به دست آوردن برخی چیزهای دیگر صورت می‌پذیرد (فرجاد، ۱۳۸۸). شارلین و مور-باراک^۲ (۱۹۹۲) فرار از منزل را به معنی دور شدن از منزل به مدت ۲۴ ساعت یا بیشتر می‌دانند که بدون اطلاع والدین و یا برخلاف میل آن‌ها صورت گیرد. گریز نوعی مکانیسم دفاعی و یا واکنش جبرانی تسلی بخش است که فرد برای نجات و رهایی از رنج‌ها به آن تن می‌دهد (اکبرزاده، ۱۳۹۰). «ژاک بورسا» فرار را مکانیسمی در جهت یافتن مجال اثبات وجود می‌داند. برای فردی که در خانه، چنین فرصتی را نیافته است (شجاع رضوی، ۱۳۷۵). فرار، نوعی رفتار سازش نیافته است که در فرآیند آن، فرد به منظور رهایی از مشکلات خود در خانه یا به خاطر جاذبه‌های بیرون از خانه، بدون اجازه والدین یا سرپرست قانونی خود، آگاهانه خانه را ترک کرده و در بیشتر موارد بدون واسطه به خانه برنمی‌گردد (رسول زاده طباطبایی، بشارت و بازیابی، ۱۳۸۴).

۱-۲-۲- تعریف دختران گریزان

دختران گریزان، تعدادی از دخترانی هستند که به دلایل گوناگونی، مانند: نابسامانی‌های خانوادگی و اعتقاد به اینکه در خانواده به آن‌ها بی توجهی شده است یا تحت تأثیر سازوکارهای روانی و ذهنی برای رسیدن به امنیت روانی و رهایی از سلطه والدین و فقر و ... همچنین یافتن شرایطی مناسب‌تر از والدین خویش بر آن شده‌اند تا با سر باز زدن از تسلیم و اطاعت از آن‌ها، نگرانی و اضطراب درونی خود را کاهش دهند (فرجاد، ۱۳۸۸).

¹ run away

² Sharelin & Mor-Barak

۲-۳- علل و عوامل خانه گریزی

پدیده فرار نیز مانند سایر معضلات اجتماعی معلول علت‌های متفاوت و گسترده‌ای است و مجموعه‌ای از مسائل دست به دست هم می‌دهند تا یک نوجوان تصمیم بگیرد منزل را ترک کند. بررسی‌ها نشان می‌دهد که عوامل مختلفی در پدیده گریز موثر است. به صورت کلی می‌توان این عوامل را به ۳ دسته تقسیم کرد که عبارتند از: عوامل فردی، عوامل خانوادگی و عوامل اجتماعی (ادیبی به نقل از رحیمیان، ۱۳۸۸).

۲-۳-۱- عوامل فردی:

عوامل فردی به مجموعه عواملی اطلاق می‌شود که مربوط به خود فرد است و دیگران در به وجود آوردن آن نقشی ندارند.

۲-۳-۱-۱- مسائل مربوط به بلوغ:

با توجه به اینکه اکثر فراریان از منزل در سنین نوجوانی هستند (بازیاری، ۱۳۸۰). همچنین بر اساس آمارهای موجود بیشترین تعداد گریز بین سنین ۱۲ تا ۱۸ سالگی است این مسئله درصد بالای گریز در سنین بلوغ را نشان می‌دهد. در این سنین احساسات و هیجانات شدید با بحران بلوغ همراه شده و نوجوان را وامی دارد که به دنبال هویت خود باشد و اغلب آن را در گروه همسالان خود می‌یابد. از سوی دیگر، تعداد زیادی از مشکلات عاطفی، فرهنگی، فکری و شناختی که در دختران گریزان دیده می‌شود، مشکلاتی است که معمولاً در دوران نوجوانی و بلوغ به وجود می‌آید. عدم توجه و برخورد نادرست والدین به ویژگی‌های روانی و عاطفی فرزندان در این دوره مانند: زود رنجی، احساساتی بودن، کمرویی، گوشه‌گیری و درون‌گرایی، برتری جویی و جلب توجه دیگران باعث تزلزل شخصیت و هویت نوجوان شده و نوجوان به دلیل نداشتن هدف مشخص و الگوپذیری نادرست از دیگران نیازها و دلبستگی‌های خود را در بیرون از خانه